

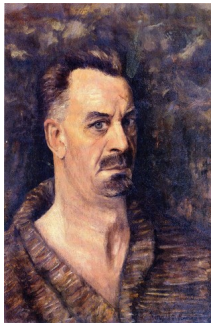
Цикл виставок “Літературні ювіляри — 2020”

До 140-річчя від дня народження Володимира Винниченка

“Він розповідь про все сам — чесною драмою власної творчости і життя”.
Р. Чопик

Володимир Винниченко — письменник, політичний і громадський діяч, одна з найсуперечливіших постатей нашої історії. Судження про нього були діаметрально протилежними: “геніальний письменник” і “нікчемний дегенерат”, “державний муж” і “національний зрадник”. Його життєва трагедія і сумна доля літературного імені підтвердили прадавню істину: горе переможеним. Якою ж була людина, яка викликала такий шквал різнобарвних голосів?

Володимир Кирилович Винниченко народився 28 (16) липня 1880 року в м. Єлисаветграді (нині — Кропивницький) Херсонської губернії у родині селян із хутора Веселий Кут Бешбайрацької волості. У дитинстві був бешкетником і лідером, надзвичайно незалежним, волелюбним, затятим. Навчався в сільській народній школі, згодом у Єлисаветградській гімназії, та не закінчив її, бо треба було здобувати кошти на прожиття. В. Винниченко рік мандрував Україною, заробляв поденщиною. 1900 року екстерном склав іспити у Златопільській гімназії. Наступного року став студентом юридичного факультету Київського університету. Та вже з першого курсу його виключили (із заборонаю поновлюватися і проживати в Києві) як члена місцевої організації Револьюційної української партії (РУП), який вів серед селян політико-революційну роботу. Відтоді Винниченко не припиняв політичної діяльності.

1902 рік — арешт і ув'язнення у київській Лук'янівській тюрмі, звідки Винниченка довелося випустити за браком доказів. Він вирушив на Полтавщину, де продовжив революційну агітацію і заробляв домашнім репетиторством. У тому ж році Володимир подав на конкурс часопису “Киевская старина” своє перше вдале оповідання “Сила і краса”, яке принесло йому славу і визнання в літературних колах. Наступні оповідання Винниченка, що виходили друком у 1902-1906 рр., склали першу збірку “Краса і сила” (1906). В українську літературу ввірвався яскравим метеором бунтівливий дух революціонера в житті і революціонера в творчості.

І знову арешт за підпільну агітацію. Винниченка забрали в солдати, та він утік із війська і емігрував. Нелегально перетинав кілька разів кордон із забороненою революційною літературою, потрапив до рук жандармів і на півтора року в камеру-одиначку Лук'янівки. Далі — дисциплінарний батальйон. Знову втеча за кордон (до Галичини), повернення 1905 року в Україну, участь в революції, знов арешт, тепер як члена Української соціал-демократичної робітничої партії (УСДРП), яка утворилася з РУП. В цей час Винниченко добився дозволу і успішно склав випускні іспити в університеті.

У роки післяреволюційної реакції (1907) — чергове ув'язнення: вісім місяців у Лук'янівській тюрмі, вихід на поруки, еміграція (до 1914 року). Митець був у Австрії, Франції, Швейцарії, Італії.

Закохався та одружився з Розалією Ліфшиць, студенткою медичного факультету Сорбонни, родом з Орла. Розалія, люба Коха (так пестливо називав її Володимир Кирилович) на все життя залишилася вірною дружиною та другом. Вона стала очевидним прототипом багатьох героїнь творів Винниченка — діяльних, сильних і одночасно дуже люблячих і відданих.

Упродовж Першої світової війни Винниченко проживав то в Україні (нелегально), то в Москві. Співпрацював з московським часописом “Украинская жизнь” (1912-1917), із київським видавництвом “Дзвін”, згодом — із журналом “Дзвін” (1913-1914).

Цей період — особливий у житті Винниченка. Свідчення цьому — “Щоденник” і велика кількість написаних творів. Роман “Заповіт батьків”, “Записки Кирпатого Мефістофеля”, “Хочу!”, “Божки”, “Чесність з собою”, “Рівновага”, драми “Дисгармонія”, “Memento”, “Чужі люди”, “Брехня”, “Гріх”, “Закон”, “Співочі товариства”, “Панна Мара”, “Чорна Пантера і Білий Медвідь”, “Пригвождені” та ін. примусили заговорити про Винниченка не лише українських, але й російських читачів, а його п'єси зробили справжню революцію в українському театральному мистецтві. Вони інтригували, захоплювали і дратували. Винниченко черпав і ситуації, і характери з особисто пережитого в тюрмах, в еміграції, сміливо “освоюючи” гострі соціально-політичні та морально-психологічні колізії своєї епохи. Його драми — це свідомий і послідовний бунт проти антилюдяної моралі, самозакоханого міщанства та облудного обивателя, сміливий виклик художника, для якого не існувало не гідних сценічного втілення тем.

31.07.2020 10:08 - Обновлено 31.07.2020 10:18

